

Висновки з дослідження й перспективи подальших розробок. Таким чином, можна стверджувати, що педагогічна культура викладача вищої школи є одним з чинників формування особистості майбутнього фахівця, його духовного, культурного та професійного зростання та вдосконалення.

Тому одним із важливих завдань вищої педагогічної освіти є створення умов для усебічного розвитку викладача вищої школи, й зокрема формування педагогічної культури майбутнього фахівця.

Література. 1. *Нечепоренко Л. С.* Классическая педагогика / Л. С. Нечепоренко, Я. В. Подоляк, В. Г. Пасынок. – Х. : Основа, 1998. – 420 с.; 2. *Богдан Ж.Б.* Розвиток духовного потенціалу студентів у вищому технічному навчальному закладі / Богдан Ж.Б., Солодовник Т.О. // Переяславская рада: ее историческое значение и перспективы развития восточно-славянской цивилизации: сб. науч. трудов: по матер. VII Междунар. науч.-практ. конф. 19–20 декабря 2012 г.: в 2 ч. – Ч. 1 / Под ред. А. Г. Романовского, Ю. И. Панфилова. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2013. – С. 122-124.; 3. *Романовський О.Г.* Про підвищення ролі особистості викладача у процесі підготовки гуманітарно-технічної еліти в умовах інноваційного розвитку сучасної вищої школи / О.Г. Романовський // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків: НТУ «ХП». – 2010, № 2. – С. 3-11.

УДК: 808.5

*Ткаченко Л. П.
м. Харків, Україна*

РИТОРИЧНИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА

Постановка проблеми. Досконале володіння професійним мовленням, різними стратегіями подачі навчального матеріалу, володіння теорією аргументації в умовах сучасного освітнього середовища стають структурними компонентами професійної культури викладача. З огляду на зазначене вище актуальним стає процес навчання риторики фахівців різних галузей – потенційних викладачів. Сучасні наукові дослідження доводять необхідність формування риторичного складника професійної культури викладача [1;2]. Мета публікації – розкрити шляхи формування риторичного складника професійної культури сучасного викладача.

Виклад основного матеріалу. До цілісного процесу формування риторичного складника професійної культури викладача можна застосувати кілька підходів. Найбільш продуктивними вважаємо системний, культурологічний, гуманістичний, діяльнісний та компетентнісний у їхньому органічному поєднанні. Культурологічний підхід

слугує засобом орієнтації в цінностях професійного спілкування; діяльнісний – забезпечує практичну реалізацію набутих знань, оволодіння комунікативними вміннями й набуття досвіду професійного спілкування; особистісно-зорієнтований – передбачає ставлення до майбутнього фахівця як унікальної особистості; гуманістичний – забезпечує визнання рівноправності усіх партнерів у контексті професійної комунікації.

На нашу думку, в умовах становлення української державності риторична підготовка майбутніх фахівців може розглядатися як підсистема цілісної системи професійної підготовки, що має на меті: надати студентам систематизовані знання про особливості організації публічного мовлення, визначення основних правил підготовки до публічного виступу, особливості співпраці з аудиторіями різних типів, теорію аргументації, досконале володіння професійною термінологією, ознайомити з сучасними методиками організації професійної комунікації, технологіями побудови інноваційних стратегій спілкування, діалогічної взаємодії в професійному дискурсі.

Виявлено, що планування змісту, основних форм і методів такої підготовки у вищих навчальних закладах здійснюється впродовж усього періоду навчання й характеризується цілеспрямованістю, послідовністю, систематичністю, єдністю всіх навчально-виховних впливів із урахуванням специфіки подальшої професійної діяльності (педагогічна, судова, релігійна, військова, ділова риторика тощо). Процес риторичної підготовки (а відповідно вивчення курсу риторики як навчального предмета професійного спрямування) розглядаємо як цілісний тому, що він відбувається в органічному поєднанні: процесу навчання, який ми трактуємо не лише як процес набуття певних знань, а й як процес оволодіння певними компетенціями, що забезпечують навички інтелектуальної взаємодії і будуть спроектовані на подальшу професійну діяльність; процесу виховання, що в контексті нашого дослідження означає реалізацію виховного потенціалу риторики, формування активної громадянської позиції, розвиток демократичних засад спілкування, побудову професійної комунікації на засадах паритетних підходів; процесу саморозвитку майбутніх фахівців, а в цьому руслі й їхніх викладачів, бо тісна взаємодія цих суб'єктів педагогічного процесу передбачає взаємозбагачення й постійне удосконалення професійного рівня [3].

Зважаючи на це, нами обґрунтовано модель цілісного процесу вивчення професійно спрямованого курсу риторики. Вона передбачає: формулювання загальної мети вивчення курсу риторики як фахового предмета. Мета – сформованість риторичної компетенції професійного спрямування; виокремлення педагогічних принципів процесу формування риторичної компетенції – активізація мовленнєвої діяльності; діалогізація навчального процесу; інтелектуально-риторична взаємодія викладачів і

студентів; визначення вихідних положень щодо забезпечення складників загальної мети: когнітивного (засвоєння майбутніми фахівцями необхідних лінгвістичних, педагогічних, психологічних, риторичних знань про професійне спілкування); розвивального (розвиток потенційних здібностей до публічного мовлення, творчого використання мовних засобів, мислення); виховного (засвоєння морально-етичних норм і цінностей українського народу, підвищення загального рівня особистісної культури, полікультурне виховання); діяльнісно-комунікативного (надання майбутнім фахівцям можливості засвоювати й реалізовувати набуті знання, уміння й навички безпосередньо в ситуаціях, максимально наближених до професійної діяльності). Отже, очікуваними результатами навчання стають: позитивна мотивація до риторичної підготовки й самоосвіти, готовність до ефективної професійної комунікації, сукупність риторичних умінь і навичок, особистісна й професійна культура, рефлексія в спілкуванні.

Література. 1. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії : навчальний посібник. – Київ : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с. 2. Риторика : навчально-методичний посібник для студентів / Романовський О.Г., Серeda Н.П., Квасник О.В. та ін. – Харків:НТУ«ХП», 2008.–160с. 3. Ткаченко Л.П. Риторика в системі професійного навчання: історія становлення навчальної дисципліни : монографія. – Х. : Видавець Рожко С.Г., 2016. – 428 с.

*Романовский А.Г., Малеева А.А.
г. Харьков, Украина*

ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРЫ ЛИДЕРА НА УРОВЕНЬ БЛАГОСОСТОЯНИЯ ОБЩЕСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ

Лидерство во все времена являлось неотъемлемой частью жизни не только коллектива, организации, но и государства в целом. В любом цивилизованном обществе оно пронизывает все сферы жизнедеятельности. Человек живет и действует в составе различных групп, следовательно, испытывает влияние формальных и неформальных лидеров, которыми могут быть люди разных личностных качеств и общественного положения.

Уровень культуры лидера как совокупности общечеловеческих и духовных ценностей у доминирующей личности во многом определяет обеспеченность населения государства, социальной группы или класса, семьи или отдельной личности материальными, социальными и духовными благами, и тем самым в значительной степени определяет судьбу общества [2].

В процессе изучения культурологии учеными было предложено множество различных определений понятия культуры. Понимание культуры